

ДЕИКСА – ЗАДАЦИ

Објасните употребу подвучених деиктичких речи:

Текст бр. 1

О: Кад ћемо за Аранђеловац?

В: Зависи од времена.

Р: Шта, у Аранђеловцу је лепо време.

Б: Како је могуће – тамо је лепо, а овде...

В: Могуће, могуће, овде мало влажи.

О: Ма немој! Шта је сутра? Петак, субота?

Р: Сутра су Духови. Сутра су Задушнице.

(Савић и Половина 1989)

Текст бр. 2

Д: доктор, 40 година; П: пацијенткиња

(Д прозива пацијента. Улази жена са дететом.)

(1) Д: Добар дан. Седите. Ко ће сести? Мама или ти? Ето ту још једна столица.

Кажите, шта има ново код Вас?

(2) П: Ништа ново. Упале...

(3) Д: Ви сте били прошле године, је л' да?

(4) П: Да.

(5) Д *(гледа папир испред себе)*: Ово овде су налази од тада?

(6) П: Да.

(7) Д: И требали сте за месец дана доћи, па нисте дошли?

(8) П: Па нисам.

(9) Д: И сад се те сметње понављају?

(10) П: Да.

(11) Д: Морате ићи на снимање. То није ништа страшно. Јавите се овде доле, у приземљу.

(Савић и Половина 1989)

Текст бр. 3

Парк: споменик и клупа. Жена седи на клупи, на киши.

Љубинко *(наилази са кишобраном. Иде лево-десно, застајкује и звера у Десанку.*

На крају вади џепни сат, гледа, врти главом и прилази клупи): Извините, госпођице, знате ли ви неког доброг сајцију овде у близини? Ви мислите да се ја зафркавам? *(Приђе још ближе и ставља јој џепни сат на уво. Она се тргне и одмакне главу.)* Слободно, слободно... *(Поново јој стави сат на уво.)* Стао, је л' да? ... А које ли је доба?

Десанка: Четири и фртаљ.

Љубинко: Тако рано, а већ се разданило?

Десанка: Па ово је подне, забога, није јутро!

Љубинко: Како сам се за толико пребацио! Онда могу и да поседим... ако ме ви примате у друштво? ... *(Десанка се одмиче на клупи, прави му место. Он седа.)*

(Александар Поповић, Љубинко и Десанка)

Текст бр. 4

IX

МАРИЦА, затим ЈОСА

МАРИЦА (*сама*): Ја ово нећу да трпим. (Узима са стола тањир на коме је раније била чаша с цвећем.) Почећу да лупам све по кући, па им се мора досадити. Друкчије не могу изићи са њима на крај. Ионако, кад бих што случајно разбила, говорили би ми: што лупаш као да си заљубљена? Е па ево, сад сам заљубљена и све ћу одреда да разбијам. (*Баци тањир на под.*)

ЈОСА (*долази на задња врата*): Овај... Дође малочас један дечко па вели: где је Јоса пандур? А ја велим: ја сам Јоса пандур! А он вели: ево ти ово писмо! А ја велим: дај овамо то писмо. А он вели: да даш у руке госпођици, а ја велим...

МАРИЦА (*шчепа му писмо*): Добро, добро, добро!

Текст бр. 5

МИЛИСАВ (*размишља најпре, затим узме штап од Алексе и казујући план повлачи штапом по поду*): Ја мислим овако: да господин Вића са Ристом пандуром прими на себе десно крило и да крене одавде, кроз Милићево сокаче, па кроз Милетину башту, да избије с оне стране Европе. (*Сви прате пажљиво и иду за Милисавом гледајући у врх штапа.*) Ја ћу са Јосом да примим лево крило и ударићу на Кнез-Јевтин бунар, крај Мила папуције, па ћу избити иза Општинског кантара, те с ове стране Европе. Ви ћете, господине капетане, бити центар...

Текст бр. 6

АНЂА: Ја не знам, бога ми, шта ради ова држава! Зар није боље да девојке уче читати и писати тек кад се удаду.

ЈЕРОТИЈЕ: Па и онда не знам шта ће им. Да читају ваљда из „Кувара” како се праве пуслице и мушкацоне. Ту је муж, па ако му се једу пуслице, а он нека прочита жени како се праве.

АНЂА: Право кажеш!

ЈЕРОТИЈЕ: А ниси ни погледала одакле је писмо?

АНЂА (*загледа*): „Прокупље”.

ЈЕРОТИЈЕ: Кажем ја теби, Анђо, не шаљи дете у госте тетке, али ти: нека, нека се дете проведе мало. Е, ето ти сад, она се провела, а сад можеш ти да се проводиш.

Текст бр. 7

ЈЕРОТИЈЕ: Чим дође господин Жика, нека дођу сви овамо. Не могу тамо у канцеларији ни да разговарам поверљиво. Наслоне они практиканти уши на врата, па сваку шифру цела варош одмах сазна. И колико сам их одучавао од тога па, бадава, не помаже ништа. ’Ајде, господине Вићо, чим дође господин Жика, дођите сви овамо да се разговоримо и посаветујемо, јер ствар је озбиљна и важна.

ВИЋА: А како би било, господине капетане, да још сад одмах пошаљемо повереника Алексу да мало процуња по вароши?

ЈЕРОТИЈЕ: Не верујем да је то лице у вароши; оно се крије негде у срезу. Али опет, нека види. Кажи му нека завири где год се може завирити. По свима кафаницама. Нека оде и до оне Кате код горњег бунара, и она издаје собе за самце. Нека сврати и код онога газда-Јоце малог — и то је канда некакав револуционар; могао га је и он сакрити.

Текст бр. 8

АНЂА: Шта ти је данас?

МАРИЦА: Шта ми је? Још ме питаш?... Отворили ми писмо; читали га можда целом свету, па сад ме пита шта ми је данас!

АНЂА: Па лепо, 'ајд' да разговарамо људски и паметно о томе.

МАРИЦА (*дочепа флашу с водом. Одлучно*): О чему? О коме?

АНЂА: О... Ђоки!

МАРИЦА (*остави флашу*): Шта да говоримо?

АНЂА: Па тако, да ми кажеш ко је то, шта је, какав је...?

МАРИЦА: Какав је да је, ја га волим, па то ти је!

АНЂА: Па знам, кћери, ал' не иде то тако!

МАРИЦА: Иде, бога ми! До деветнаесте године нисам ни мислила на удају, оставила сам то вама; од деветнаесте до двадесет прве мислила сам и казала сам вам: нађите ми. Кад сам навршила двадесет прву, а ви никог нисте нашли, казала сам вам: ја ћу наћи. Па ето, нашла сам!

Текст бр. 9

ЈЕРОТИЈЕ: Гле, гле, ја немам визиткарте, а Алекса их има.

ВИЋА: Па знате како је... био жандар у Београду, пред министарским вратима.

ЈЕРОТИЈЕ: Дај овамо да видим! (*Узима карту и чита.*) „Алекса Жуњић, срески шпијун”. (*Говори.*) Па је л' он луд? Откуд се јавно каже да је шпијун?

ВИЋА: Он каже, пре, док је крио, није могао ништа да дозна, а сад му сви казују један против другог.

ЈЕРОТИЈЕ (*Јоси*). Где је он?

ЈОСА: Ево га чека.

Текст бр. 10

ПАВКА (*долази из десних врата, па кад види да никог нема у соби, одлази вратима у дну, напоље*): 'Оди овамо! Чујеш ли, овамо кад ти кажем!

ДАНИЦА: (*улази*).

ПАВКА: Ти опет? Јесам ли ти хиљаду пута казала – нећу да те видим тамо!

ДАНИЦА: Боже, мајка...

ПАВКА: Ама, немој ти мени: „Боже мајка!“ Нећу да те видим тамо кад немаш посла!

ДАНИЦА: Учинило ми се да је пала саксија.

ПАВКА: Пала саксија, хм! Није него још нешто! Што се мени не учини да је пала саксија!

Текст бр. 11

СИМА: Је ли господин код куће?

ДАНИЦА: Није!

СИМА: Хтео сам, знаш... а ти си његова госпођа?

ПАВКА: Јесте!

СИМА: Хтео сам, знаш, да га замолим нешто. Баш... ако хоћеш, госпођо, молим ти се, проговори му и ти. Реци му, кумим га богом, нека ме не гони толико! И да је зашто, него низашто! Реци му долазио Сима Сокић, онај што га гониш због жене...

ПАВКА (*изненади се*): Због жене?... (*прекрсти се*) Ама шта говориш, човече и пријатељу, зар те мој муж гони због жене?

СИМА: ... Реци му – није човек крив! Једанпут-двапут што је испребијао жену, ето толико. А ко ће је и испребијати ако неће муж?

ПАВКА: Ја не знам о чему ти то говориш?

СИМА: Ама, ево шта је. Одбегла ми, знаш, жена. Вели тучем је, а није, бога ми!

Јест, дигао сам руку, није да нисам! Ал' онако два-трипут, као што и приличи мужу; ал' није, да кажеш, душмански. Па она сад каже: досадило јој, и отишла од мене, као да ће негде наћи боље. Него тако, женска памет! Па отишла право у адвоката, те твој господин тужи мене за тешку повреду и сад ме гони као вука по планини.

ПАВКА: А, то је? (*чисто јој лакне*)

ДАНИЦА: Ти си погрешно врата. Не седи овде адвокат.

СИМА: Него?

ДАНИЦА: Ево овде, ова друга врата. 'Оди, показаћу ти.

Текст бр. 12

ПАВКА (*долази здесна*): Слушај, Јевреме, видим иде преко пијаци госпа Марина, извесно ће овамо.

ЈЕВРЕМ: Па нека дође.

ПАВКА: Ама хтела сам баш да ти кажем: не знам да ли си ти намиписао зашто она у последње време долази тако често к нама?

ЈЕВРЕМ: Ето ти сад! Шта ја имам ту да намиришем?

ПАВКА: Па немаш шта, дабоме, кад си завукао нос у политику.

ЈЕВРЕМ: То да ми не кажеш други пут. Где ја завлачим нос нека га завлачим. Ја знам шта радим!

ПАВКА: Ето, не може с тобом ни да се разговара о породичним стварима, кад ти одмах... не знам ни шта сам почела да говорим.

ЈЕВРЕМ: Па то: да ли сам штогод намиписао?

ПАВКА: Јест, то! Ти знаш ваљда да је та госпа Марина нешто род овом господину Ивковићу?

ЈЕВРЕМ: Ако!

ПАВКА: А нешто ми се много распитује о Даници и хвали господина Ивковића и уопште... Прекјуче ми чак рекла: „Бога ми, госпа Павка, да гледамо ми да се ородимо!“ Ето, тако ми је у очи рекла.

ЈЕВРЕМ (*који није ни слушао њено казивање, већ је само расејано гледао*): Па шта се то мене тиче?

ПАВКА: Боже, Јевреме, па говорим ти о твоме детету!

ЈЕВРЕМ: Откуд је госпа Марина моје дете? (*извадио новине и разгледа*)

ПАВКА: Ама, не она, човече, него... Чу ли ти, бога ти, што ти рекох, шта ми је жена прекјуче говорила?

ЈЕВРЕМ (*расејано*): Јест, јест, чуо сам... али нека говори ко шта хоће, шта се то нас тиче!

ПАВКА (*крсти се*): Ју, како да нас се не тиче, побогу човече!